

De Kooikersvereniging

Valkestraat 29, 3811 KC Amersfoort
kooikersvereniging@gmail.com

Eendenkooi Stichting

Ringoven 26
3402 SB IJsselstein
0031 30 6881845
info@eendenkooi.net
www.eendenkooi.net

aan: Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie
t.a.v. Zijne excellentie dr. H. Bleker

datum: 16 november 2011
onderwerp: Reactie consultatie Wet natuur

Excellentie,

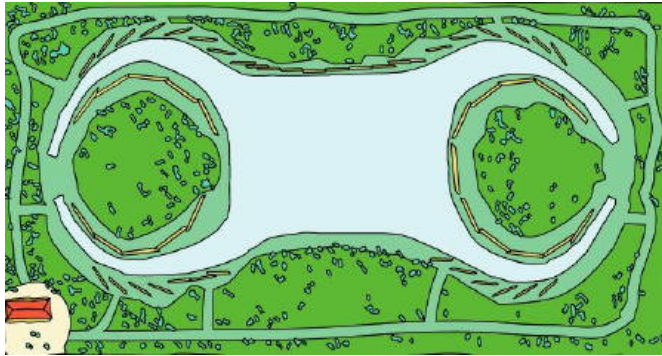
In verband met de consultatie concept regeling Wet natuur, maken wij namens de Vereniging tot Behartiging van de Belangen Bij Het Eendenkooibedrijf, gevestigd te Amersfoort, en de Eendenkooi Stichting, gevestigd te IJsselstein (Ut), graag van de gelegenheid gebruik om te reageren op de concept wettekst van de Wet natuur d.d. 6 oktober 2011.

1. De eendenkooi

Alvorens onze visie op het concept wetsvoorstel naar voren te brengen achten wij het van belang in de eerste plaats in het kort uiteen te zetten wat een eendenkooi is en wat daarvan de nut en noodzaak is, deze te beschermen.

De eendenkooi is een typisch Nederlandse uitvinding die een historie kent van meerdere eeuwen. Bekend is dat reeds in de late Middeleeuwen eendenkooien bestonden. De eendenkooi bestaat uit een natuurlijke of gegraven plas met in de verschillende hoeken kromlopende sloten. Deze sloten worden vangpijpen genoemd. De kooiplas en de vangpijpen zijn rondom afgeschermd. Meestal met riet of rietschermen. Aan het einde van iedere vangpijp bevindt zich het vangstelsel waar de eend uiteindelijk gevangen wordt. Het geheel is omgeven door het "kooibos" wat meestal bestaat uit voor de betreffende regio karakteristieke bomen en struiken. Het kooibos zorgt voor de nodige rust en luwte in de eendenkooi.

Volledigheidshalve is op de volgende bladzijde een schematische weergave van een eendenkooi opgenomen.

Een eendenkooi is van oudsher een traditioneel jachtmiddel om in het wild levende eendensoorten te vangen. Er worden nog steeds wilde eenden gevangen in verband met de uitoefening van het jachtgenot, maar op kleinere schaal dan enkele decennia geleden gebruikelijk was. Al vele tientallen jaren worden eendenkooien ook gebruikt voor (natuur)wetenschappelijk onderzoek, zoals, doch niet uitsluitend, het onderzoek naar het voorkomen en verspreiden van vogelgriep (Aviaire Influenza) bij trekvogels. Door de bijzondere vangwijze – waarbij eenden dus levend worden gevangen – is een eendenkooi bij uitstek geschikt om (ring)onderzoek te verrichten.

Verder hebben eendenkooien een hoge natuur- en landschappelijke waarde. Het betreffen immers bij artikel 56 e.v. van de Flora- en faunawet (hierna: "Ffw") beschermde absolute stiltegebieden, waardoor een hoge biodiversiteit is ontstaan en aanwezig blijft. Bovendien worden ten behoeve van het winnen van geriefhout bij de eendenkooien opstanden van knotbomen en hakhout aangelegd en in stand gehouden. Dit soort gecultiveerde houtopstanden zijn bijzondere landschapselementen en van hoge cultuurhistorische- en natuurwaarde. De cultuurhistorische betekenis en -waarde wordt tevens bepaald door het onlosmakelijk met de eendenkooi verbonden beroep van de deskundig kooiker, die met hart en ziel het oude kooikersambacht uitoefent door eenden te vangen voor consumptie en tegenwoordig dus ook onderzoek. De kooiker is dus een natuurbeheerder, die belast is met het onderhoud van de eendenkooi en het handhaven van de rust. In dit verband is nog van belang te vermelden dat de eendenkooien in de loop der eeuwen per regio zich verschillend hebben ontwikkeld. Per regio zijn duidelijke verschillen in de lengte en vorm van de vangpijpen en de opstelling van de rietschermen langs de pijpen. Ook de diversiteit in type eendenkooien dient vanuit cultuurhistorisch oogpunt te worden beschermd.

Genoemde waarden zijn al eeuwenlang beschermd door het oude zakelijk recht van afpaling. Dit recht houdt – samengevat – in dat er op de percelen rondom een eendenkooi geen handelingen mogen worden verricht, waardoor vogels – en dan uiteraard met name eenden – in de eendenkooi kunnen worden verontrust. Door dit afpalingsrecht mogen in een gebied rondom de eendenkooi, dat soms wel tot 300 hectare beslaat, geen handelingen worden verricht die de rust op de eendenkooi verstoren. De eendenkooien die op grond van artikel 56 Ffw zijn geregistreerd, genieten – voorzover hier van belang – bescherming op grond

van het bepaalde in artikel 59 Ffw. Momenteel zijn er 118 eendenkooien geregistreerd. Eigenaren van eendenkooien zijn particulieren en terreinbeherende organisaties.

Volledigheidshalve wijzen wij u hierbij op een artikel over het afpalingsrecht dat afgelopen voorjaar is verschenen in het Tijdschrift voor Agrarisch Recht van de heer prof. mr. drs. J.S.L.A.W.B. Roes (Roes, J.S.L.A.W.B., *“Het afpalingsrecht (eendenkooien)”*, TAR 2011, p. 194 – 200). Deze al eeuwenoude bescherming heeft een positief effect op de natuurwaarde, de biodiversiteit, de gaafheid en oorspronkelijkheid van het omliggende landschap en het behoud van de cultuurhistorische waarde. Deze typische Nederlandse uitvinding, met hoge natuur, monumentale, cultuurhistorische en landschappelijke waarde dient te worden beschermd.

2. De opmerkingen

Vanwege de hiervoor genoemde en met de Wet natuur te beschermen waarden, zijn wij van oordeel dat in het huidige concept regeling onvoldoende tot uitdrukking komt hoe deze waarden in de nieuwe Wet natuur zullen worden beschermd. Het gaat daarbij om de volgende punten.

2.1 Definities

In de concept regeling achten wij onvoldoende gedefinieerd de voor dit onderwerp belangrijke wettelijke termen. Zo ontbreekt onder meer de definitie van kooiker en wie als eigenaar van de eendenkooi wordt beschouwd. De relevante bepalingen in de concept regeling bevat termen die niet bij iedere lezer bekend zijn en bovendien niet eenduidig uitgelegd kunnen worden. Wij bevelen aan een bepaling met daarin de definities van de belangrijkste termen. Bij het formuleren van eenduidige definities kunnen wij u desgewenst uiteraard van dienst zijn.

In het kader van het definiëren van specifiek voor de eendenkooi relevante termen is bovendien het volgende van belang. Voor het goed kunnen functioneren van een eendenkooi zijn “makke staleenden” noodzakelijk. Dit zijn eenden die aan de eendenkooi en de kooiker gewend zijn, min of meer honkvast zijn en dienen om andere eenden te lokken. Om deze qua aantal op peil te houden en te laten wennen aan de kooi dient een kooiker over de mogelijkheid te beschikken om wilde eenden tijdelijk op te hokken. Het doel hiervan is het wennen van wilde eenden om deze tijdens het vangseizoen te gebruiken als de lokeenden die de te vangen wilde eenden in de kooi lokken. Als dat gebeurt door middel van het daadwerkelijk ophokken en voor zekere tijd gevangen houden van wilde eenden, dan is sprake van een overtreding van het verbod op het vangen en bemachtigen als bedoeld in artikel 9 Ffw en het verbod op het onder zich hebben, als bedoeld in artikel 13 Ffw. Het fenomeen staleenden is echter inherent aan het gebruik van de eendenkooi als geoorloofd vangmiddel. Het ophokken en wennen van wilde eenden dient aangemerkt te worden als vast onderdeel van het kooibedrijf dat niet in strijd is met de verbodsbepalingen van de artikelen 9 en 13 Ffw. Deze duidelijkheid ontbreekt thans in de Ffw. De Wet natuur zou daarover meer duidelijkheid kunnen geven.

2.2 Registratie van eendenkooien en opschrift van afpaling

Op grond van artikel 56 Ffw kunnen eendenkooien worden geregistreerd. Deze registratiemogelijkheid lezen wij niet terug in de concept regeling. Voor zover afschaffing van de registratiemogelijkheid is beoogd, achten wij dat niet wenselijk. Met de registratie wordt duidelijkheid verkregen over wie gerechtigde is ten aanzien van de eendenkooi en het daarmee samenhangende afpalingsrecht en waarop dit afpalingsrecht betrekking heeft. Met de registratie is namelijk bekend wie de eigenaar van de eendenkooi is, wie de kooiker is, hoe groot de afpalingskring is en dus op welke percelen het afpalingsrecht betrekking heeft. Deze duidelijkheid is niet alleen voor de betrokkenen “in het veld” van belang, maar tevens voor de toezichthouders van het bevoegde bestuursorgaan en opsporingsambtenaren in verband met de handhaving van de Wet natuur.

Voor zover de mogelijk beoogde afschaffing van de registratie verband houdt met een te realiseren verlichting van de administratieve druk, merken wij op dat de verlichting van deze druk beperkt zal zijn. Op dit moment zijn de werkzaamheden die verband houden met de registratie, gezien het geringe aantal eendenkooien en de registratiefrequentie van één keer per vijf jaren, beperkt.

Verder troffen wij in het concept regeling geen bepaling aan waarin is geregeld dat nadere regels zullen worden vastgesteld voor het opschrift op de palen, waarmee de afpalingskring in het veld wordt gemarkeerd. Wij willen benadrukken dat het van belang is dat in het veld op een uniforme wijze duidelijk gemaakt wordt dat men zich komt te bevinden in een afpalingskring en dat aldaar geen verontrusting mag plaatsvinden. Deze uniforme wijze dient voor eenieder duidelijk te zijn. De huidige regeling van artikel 59 Ffw, gelezen in samenhang met artikel 11 Jachtregeling volstaat wat ons betreft.

2.3 Jachtverbod binnen afpalingskring

Wij hebben geconstateerd dat het verbod om te jagen met het geweer binnen de afpalingskring niet in het concept wetsvoorstel is opgenomen. Met name vanwege de duidelijkheid voor eenieder en juist ter bescherming van de eendenkooi is van het belang dat het (strafrechtelijk)verbod dat thans is geregeld in artikel 53, eerste lid aanhef en onder q, Ffw gelezen in samenhang met artikel 1a, aanhef en onder sub 3, van de Wet op de economische delicten volledig gehandhaafd blijft in de nieuwe Wet natuur.

Wat betreft het verbod op het beheren en bestrijden van dieren met een geweer in een afpalingskring merken wij op dat de huidige regeling (artikel 7, negende lid aanhef en onder c, Besluit beheer en schadebestrijding dieren) samen met de mogelijkheid voor gedeputeerde staten om vrijstelling of ontheffing te verlenen voor het bestrijden en beheren van dieren prima bruikbaar is en wat ons betreft gehandhaafd kan blijven.

3. Ter afsluiting

Tot slot merken wij op dat deze brief openbaar gemaakt mag worden. Voorts houden wij ons bereid om een nadere toelichting te geven op het bovenstaande en eventuele vragen te beantwoorden.

Verder delen wij u mede dat een kopie van deze brief is gezonden aan de verantwoordelijke kamerleden van de onderscheidenlijke fracties van de Tweede Kamer en de vaste kamercommissie, die belast zullen zijn met de voorbereiding en de behandeling van het wetsvoorstel *Wet natuur*.

Met vriendelijke groet,
namens de **Vereniging tot Behartiging van de Belangen Bij Het Eendenkooibedrijf**

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'C.M.G. Jonkers', with a long horizontal line extending to the right.

C.M.G. Jonkers (Voorzitter),

en namens de **Eendenkooi Stichting**

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'J. J. H. G. D. Karelse', with a long horizontal line extending to the right.

J. J. H. G. D. Karelse (Voorzitter).